

THỎA THUẬN VỀ CƠ CHẾ TRỌNG TÀI PHỨC THẨM TẠM THỜI NHIỀU BÊN (MPIA) ĐƯỢC ÁP DỤNG TRONG WTO

Thỏa thuận về Cơ chế Trọng tài phức thẩm Tạm thời Nhiều bên (Multi Party Interim Appeal Arbitration Arrangement - MPIA) là một cơ chế trọng tài tạm thời được EU và 18 nước thành viên WTO khác xây dựng trong bối cảnh Cơ quan phúc thẩm (Appellate Body – AB) của Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) đang tạm ngừng hoạt động từ ngày 11/12/2019 do thiếu thành viên. Sau khi được EU thông báo lên WTO (trong Thông báo mã JOB/DSB/1/Add.12), cơ chế này đã chính thức được áp dụng tại WTO từ ngày 30/4/2020 để giải quyết tranh chấp giữa 19 Thành viên WTO đã tham gia Thỏa thuận.

Cơ chế trọng tài này được thiết lập theo Điều 25 về trọng tài giải quyết tranh chấp thuộc Thỏa thuận về các Quy tắc và Thủ tục điều chỉnh việc giải quyết tranh chấp (DSU), nhằm duy trì các đặc điểm và quy tắc cốt lõi của hệ thống giải quyết tranh chấp trong WTO. Cơ chế MPIA chỉ mang tính chất tạm thời, áp dụng giữa các thành viên WTO tham gia Thỏa thuận, và sẽ hỗ trợ họ duy trì 2 cấp giải quyết tranh chấp (hội thẩm và phúc thẩm) trên nguyên tắc độc lập và công bằng. Tuy nhiên, khi Cơ quan phúc thẩm (AB) của WTO hoạt động bình thường trở lại thì các thành viên MPIA sẽ lại sử dụng Cơ quan này thay vì cơ chế MPIA, trừ các vụ tranh chấp đang được giải quyết bằng cơ chế này trước đó.

MPIA sẽ có một nhóm bao gồm 10 trọng tài hoạt động thường xuyên, được lựa chọn từ các ứng viên do

các Thành viên MPIA đề xuất. Mỗi vụ giải quyết tranh chấp sẽ do 3 trọng tài xử lý, được lựa chọn theo phương thức luân phiên tương tự như phương thức của AB. Cơ chế MPIA cho phép các Thành viên được tham gia hoặc rút khỏi bất cứ lúc nào, sau khi thông báo tới Cơ quan giải quyết tranh chấp (DSB) của WTO, và có những quy định riêng liên quan đến việc rút khỏi này. ■

19 Thành viên WTO đang tham gia cơ chế MPIA bao gồm EU, Australia, Brazil, Canada, Trung Quốc, Chile, Colombia, Costa Rica, Guatemala, Hồng Kông - Trung Quốc, Iceland, Mexico, New Zealand, Na Uy, Pakistan, Singapore, Thụy Sĩ, Ukraine và Uruguay.

Hiện nay, cơ chế MPIA đã được chỉ định làm cơ chế giải quyết cho 03 vụ tranh chấp tại WTO, bao gồm (i) Vụ kiện số DS 524 - Costa Rica kiện Mexico về các biện pháp hạn chế nhập khẩu quả bơ; (ii) Vụ kiện số 522 - Brazil kiện Canada về các biện pháp trợ cấp với máy bay thương mại; và (iii) Vụ kiện số DS 537 - Australia kiện Canada về các biện pháp điều chỉnh việc bán rượu.

